

2. Перезалуження багаторічної травосумішки на 8-й рік її використання забезпечило приріст врожайності лише неудобрених посівів на 7-28%, тоді як на фоні НРК та застосуванні найбільш дефіцитного поживного елемента – калію, не підвищувало врожайності трав порівняно з неперезалуженим травостоєм.

3. Оструктурування торфового ґрунту мінеральним підґрунтям товщиною 8-10 см найістотніше підвищувало врожайність багаторічної травосумішки порівняно з іншими видами обробітку ґрунту (поверхневий, звичайна оранка та варіант з пріорюванням торфу підорним шаром 16-18 см), як за беззмінного вирощування травостоїв, так при їх перезалуженні на 8-й рік вирощування.

1. Белковский В.И. Структурная мелиорация мелкозалежных торфяников. – Минск: Урожай, 1985. – 86 с.

2. Рижук С.М., Слюсар І.Т. Агроекологічні основи ефективного використання осушуваних ґрунтів Полісся і Лісостепу України. – К.: Аграрна наука, 2006. – 424 с.

3. Гімбаржевський В.Р. Культуртехнічні роботи на осушених землях // Вісн. с.-г. науки. – 1971. – № 8. – С. 28-32.

4. Слюсар І.Т., Сидоренко А.В. Вплив меліоративного обробітку ґрунту та удобрення на поживний режим ґрунту і врожайність багаторічних трав // Науковий вісник НАУ. – К.: 2000. – Вип. 31. – С. 83-87.

В статтє изложєны результати исследований по технологии создания органо-минеральной (мелиогенной) почвы в условиях осушаемой поймы р. Супой и влияния основной обработки почвы и удобрений на продуктивность многолетних травосмесей.

The article states the research results on the technology of organo-mineral (meliogenic) soil creation in the conditions of draining bottom land of the river Supoy and the effect of basic cultivation of soil and fertilizers on the perennial grass mixture productivity.

УДК 631.5:633.3

Г.І. Демидась, доктор сільськогосподарських наук

Р.Т. Івановська, В.П. Коваленко,

кандидати сільськогосподарських наук

НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

УРОЖАЙНІСТЬ КОРМОВИХ КУЛЬТУР У ЛАНЦІ ОЗИМІ ПРОМІЖНІ – ПІСЛЯУКІСНІ ПОСІВИ

Економічною основою розвитку тваринництва, росту продуктивності й одержання конкурентоспроможної продукції є дешеві та якісні корми. На їхній основі в розвинених країнах і кращих сільськогосподарських

© Г.І. Демидась, Р.Т. Іванівська, В.П. Коваленко, 2006

підприємствах України проводять селекційну й племінну роботу і налагоджують виробництво м'яса, молока та іншої тваринницької продукції. На корми в структурі витрат на виробництво молока припадає 40–60%, м'яса – 65–70%. У разі, коли корми неякісні або їх не вистачає, різко знижується продуктивність тваринництва, зростає собівартість продукції, знижується її конкурентоспроможність.

Для виробництва збалансованих за протеїном, амінокислотами й іншими поживними речовинами кормів використовують зернобобові й капустяні культури. Якщо раніше зернобобові культури мали більше значення у розв'язанні проблеми кормового білка, то, з огляду на виведення нових порід тварин з високим потенціалом продуктивності, значно зросло значення сумішок капустяних із злаковими культурами першої і другої груп.

У сучасних умовах у переважній більшості господарств України в раціонах тварин вміст протеїну нижчий від потреби на 25% [3], тому витрати кормів на одиницю продукції тваринництва в 1,5 раза вищі від науково обґрунтованої норми [1, 2]. За умови подальшого росту поголів'я та підвищення його продуктивності необхідно в 2–3 рази збільшити виробництво і використання бобових та капустяних культур у складі збалансованих зелених кормів, які реально можна одержати в результаті власного вирощування проміжних кормових культур. Тому необхідно докорінно удосконалити структуру посівів, досягти оптимального співвідношення між високопродуктивними культурами (кукурудзою, вівсом, соняшником, ріпаком озимим та ярим, редькою олійною, гірчицею білою). Це дасть змогу значно збільшити виробництво кормів, збалансованих за білком.

Для збалансування раціонів за вмістом енергії та протеїну до них у певних співвідношеннях уводять високоенергетичні культури, для яких характерна недостатня кількість білка, і більш багаті на рослинний білок бобові. Останні відзначаються не тільки високим умістом перетравного протеїну, а й більшою кількістю незамінних амінокислот (за триптофаном – у 1,7–3,2 рази, треоніном – у 1,4–2,3), а за сумою десяти незамінних амінокислот – у 1,6–2,1 рази, зокрема трьох критичних – у 1,7–2,7 рази [4, 5].

Дослідженнями багатьох науковців встановлено, що в післяукісних посівах злакових культур прискорюється ріст і розвиток, підвищується вміст протеїну, незамінних амінокислот і каротину [6].

Проте наведені дані не дають підстав для певних висновків стосовно ефективності вирощування двох урожаїв кормових культур у ланці озимі проміжні – післяукісні посіви. Проведений аналіз наукових літературних джерел свідчить, що проміжні посіви в умовах України вивчалися досить широко. Разом з тим, і дотепер залишається низка запитань дискусійного

характеру. Зокрема недостатньо вивчені в умовах Правобережного Лісостепу України питання щодо добору нових нетрадиційних капустияних культур для вирощування у сумішках з кукурудзою, вівсом тощо. Недостатньою мірою обґрунтовані способи обробітку ґрунту під післяукісні посіви, що висіваються після озимих проміжних. Потребують уточнення питання добору нових інтенсивних сортів та гібридів культур для післяукісного вирощування, адаптування їх до конкретних ґрунтово-кліматичних умов регіону, удобрення тощо, що слугувало підставою для проведення відповідних досліджень в північній частині Правобережного Лісостепу.

Методика досліджень. Пріоритетним завданням досліджень було здійснити підбір однорічних кормових культур та їхніх сумішок для вирощування у післяукісних посівах з метою забезпечення безперервного надходження високоякісних кормів. Для досягнення цієї мети визначали найпродуктивніші ланки зеленого і сировинного конвеєрів.

Полеві досліди виконуються у сівозміні кафедри рослинництва та кормовиробництва Агрономічної дослідної станції (АДС) Національного аграрного університету (НАУ), розташованої в с. Пшеничному Васильківського району Київської області і відноситься до Правобережного Лісостепу протягом 2002-2004 рр. Фенологічні спостереження, біометричні виміри, динаміку формування врожаю вегетативної маси проводили за методиками Інституту кормів УААН (1994 р.) [2].

Ґрунт дослідного поля – чорнозем типовий. Вміст гумусу в орному шарі за Тюріним становить 4,34–4,68%, рН сольової витяжки 6,8–7,3, ємність поглинання – 30,7–32,5 мг-екв на 100 г ґрунту.

Результати досліджень. У Правобережному Лісостепу високопродуктивні озимі проміжні посіви суріпиці, ріпаку, жита, пшениці й тритикале. У системі зеленого конвеєра вони використовуються на зелений корм і набувають укісної стиглості в наведеній послідовності. За умов своєчасного збирання, якісної підготовки ґрунту травневі посіви післяукісної кукурудзи за врожайністю можуть наближатися до весняних. У дослідженнях за сумою двох урожаїв зеленої маси за рік, порівняно з весняними посівами кукурудзи, культури забезпечили суттєвий приріст врожайності (від 164 до 218 ц/га, рис. 1).

Кращим за сумарною врожайністю зеленої маси виявилось поєднання ріпаку озимого і тритикале з кукурудзою (відповідно 584 і 558 ц/га).

Важливими показниками поживної якості кормових культур є збір сухої речовини і сирого протеїну з урожаєм вегетативної маси. За збором сухої речовини та сирого протеїну за сумою двох урожаїв кращими були ріпак озимий і тритикале з післяукісною кукурудзою (прибавки становили відповідно 19,5 і 21,1 та 4,48 і 4,74 ц/га).

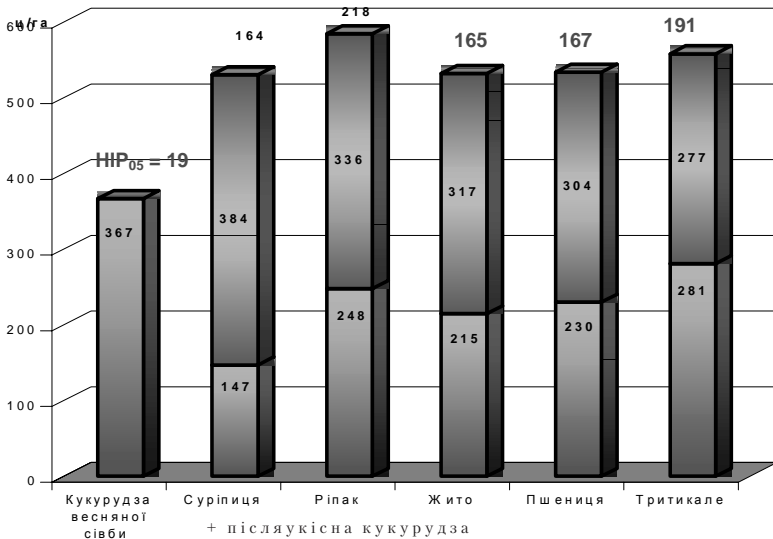

Рис.1. Сумарний збір зеленої маси двох урожаїв за 2002-2004 рр.

Висновки:

1. Післяукісні посіви кукурудзи з капустияними культурами сприяють повніше використати кліматичний потенціал регіону та продовжити період надходження вегетативної маси для годівлі сільськогосподарських тварин і виробництва кормів.

2. Сумісне вирощування кукурудзи з капустияними культурами в післяукісних посівах забезпечує одержання двох урожаїв вегетативної маси в межах 531-584 ц/га.

1. Бабич А.О. Кормові і білкові ресурси світу. – К., 1995. – 299 с.
2. Бабич А.О. Світові земельні і продовольчі кормові ресурси. – К.: Аграр. наука, 1996. – 570 с.
3. Клой В.С. Економіка кормового поля // Тваринництво. – 1995. – №4–5. – С. 1.
4. Ливенский А.И. Корма богатые белком. – Д.: Промінь, 1973. – 239 с.
5. Лукашик Н.А., Тащилин В.А. Зоотехнический анализ кормов. – М.: Колос, 1965. – 223 с.
6. Маренков Н., Лаут В. Промежуточные посева // Корма. – 1976. – №6. – С. 28–29.

Изложены результаты исследований по подбору нетрадиционных капустных растений для совместного выращивания с кукурузой в звене озимая промежуточная – поукосная культура

Research results about non-traditional cabbage plant selection for combined growing with maize in a link intermediate winter crops-topping one have been stated.